

VALSTS KONTROLE

Skanstes iela 50, Rīga, LV-1013; tālr. 67017500; fakss 67017673; e-pasts: lrvk@lrvk.gov.lv

Rīgā

LR VALSTS KONTROLES GRĀMATVEDĪBAS UZSKAITES PAMATPRINCIPU APRAKSTS PIE 2016.GADA PĀRSKATA

Datums skatāms dokumenta
paraksta laika zīmogā un dokumenta numurs
teksta failā

Finanšu pārskatu sagatavošanas pamatnostādnes

Grāmatvedības uzskaites veikšanu un organizēšanu Valsts kontrolē nodrošina saskaņā ar:

- likumu „Par grāmatvedību”;
- likumu „Likums par budžetu un finanšu vadību”;
- likumu „Par valsts budžetu 2016. gadam”;
- Ministru kabineta 27.12.2005. noteikumiem Nr.1031 „Noteikumi par budžetu izdevumu klasifikāciju atbilstoši ekonomiskajām kategorijām”;
- Ministru kabineta 27.12.2005. noteikumiem Nr.1032 „Noteikumi par budžetu ieņēmumu klasifikāciju”;
- Ministru kabineta 2003.gada 21.oktobra noteikumiem Nr.585 „Noteikumi par grāmatvedības kārtošanu un organizāciju”;
- Ministru kabineta 2009.gada 15.decembra noteikumiem Nr.1486 „Kārtība, kādā budžeta iestādes kārto grāmatvedības uzskaiti”;
- Ministru kabineta 2013.gada 15.oktobra noteikumiem Nr.1115 „Gada pārskatu sagatavošanas kārtība”;
- Ministru kabineta 2013.gada 10.decembra noteikumiem Nr. 1456 „Noteikumi par institucionālo sektoru klasifikāciju”;
- Valsts kontroles likumu;
- citiem normatīvajiem aktiem grāmatvedības uzskaites un organizācijas, un nodokļu jomā;
- Valsts kontroles iekšējiem darba procesu aprakstiem, normatīvajiem aktiem un Valsts kontroles rīkojumiem grāmatvedības uzskaites un organizācijas jomā.

Pārskats sagatavots par periodu no 2016.gada 1.janvāra līdz 31.decembrim.

Valsts kontroles vadība izvērtējusi iestādes iespēju turpināt darboties savā jomā, tāpēc finanšu pārskats sagatavots pieņemot, ka iestāde darbosies arī turpmāk.

0000000024_GRPO_310317_00; LR Valsts kontroles grāmatvedības uzskaites pamatprincipu apraksts
pie 2016.gada pārskata

Izmaiņas grāmatvedības principos pārskata periodā nav notikušas.

Gada pārskats sagatavots saskaņā ar uzkrāšanas un naudas plūsmas principu.

Grāmatvedības uzskaiti kārtoti valsts valodā.

Grāmatvedības uzskaitē un finanšu pārskatos par naudas vērtības mēru lieto Latvijas Republikas naudas vienību – *euro* un centi. Finanšu pārskatos dati noapaļoti līdz veseliem *euro*. Naudas līdzekļus, ieņēmumus un izdevumus ārvalstu valūtā pārrēķina pēc Eiropas Centrālās bankas publicētā *euro* atsauces kursa. Ja tāda nav, tad finanšu nozares periodiskajā izdevumā *Financial times* publicētā attiecīgā valūtas kursa attiecībā pret *euro*, kas ir spēkā maksājuma vai darījuma (izdevumu vai ieņēmumu apliecinoša dokumenta vai līguma pamata) reģistrēšanas dienas sākumā, t.i. pēdējās dienas kursu, kas noteikts pirms dienas, kad tiek veikta darījuma grāmatošana vai maksājuma rīkojuma izpildīšana bankā. Savukārt gada beigās uz 31.decembri ārvalstu valūtu atlikumu pārgrāmatošanai izmanto kursu, kurš uzrādīts dienas beigās. Valūtas kursa starpības, kuras radušās no norēķiniem valūtās un atspoguļojot aktīvu un saistību posteņus, lietojot valūtas kursus, kuri atšķiras no sākotnēji darījumu uzskaitē izmantotajiem valūtas kursiem, atzītas ieņēmumu un izdevumu pārskatā.

Grāmatvedības uzskaiti kārtoti izmantojot licencētu finanšu uzskaites sistēmu „*Microsoft Dynamics NAV 2016*”.

Veicot gada pārskata skaidrojumu par katra finanšu pārskata posteņa būtisku izmaiņu iemesliem pārskata gada laikā par būtiskām uzskata izmaiņām, kuras ir vienādas ar 5 000 *euro* vai lielākas un kuras ir 10 % absolūtajā vērtībā. Procentuālās izmaiņas aprēķina, izmantojot šādu formulu:

$$\% = \frac{n}{(n - 1)} \times 100 - 100, \text{ kur}$$

n – pārskata perioda vai pārskata perioda beigu dati;

$(n-1)$ – pārskata perioda sākuma vai iepriekšējā pārskata perioda dati.

Aplēšu izmantošana

Sagatavojot finanšu pārskatu, vadībai nākas pamatoties uz zināmām aplēsēm un pieņēmumiem, kas ietekmē atsevišķus bilances un ieņēmumu vai izdevumu aprēķina posteņu atlikumus, kā arī iespējamo saistību apmēru. Nākotnes notikumi var ietekmēt pieņēmumus, pamatojoties uz kuriem veiktas attiecīgās aplēses. Jebkāda aplēšu izmaiņu ietekme tiek atspoguļota finanšu pārskatā to noteikšanas brīdī.

Valsts kontrolē tiek izmantotas aplēses šādos posteņos:

- nemateriālo ieguldījumu amortizācija – atbilstoši Valsts kontroles 2012.gada 16.februāra rīkojumam Nr.5.1-5/18 „Par ilgtermiņa ieguldījumu lietderīgā lietošanas laika noteikšanu;
- pamatlīdzekļu nolietojums – atbilstoši Ministru kabineta 15.12.2009. noteikumiem Nr.1486 „Kārtība, kādā budžeta iestādes kārtoti grāmatvedības uzskaiti”;

- uzkrājumi aktīviem un uzkrātās saistības – atbilstoši Ministru kabineta 15.12.2009. noteikumiem Nr.1486 „Kārtība, kādā budžeta iestādes kārtu grāmatvedības uzskaiti”.

Izmaiņas grāmatvedības aplēšu izmantošanā 2016.gadā nav notikušas.

Nozīmīgāko grāmatvedības uzskaites principu kopsavilkums

Nemateriālie ieguldījumi un pamatlīdzekļi:

- ilgtermiņa ieguldījumos uzskaita nemateriālos ieguldījumus (programmatūru (datorprogrammas) un programmatūru licences) un pamatlīdzekļus (zeme, ēkas, transportlīdzekļi, antīkie u.c. mākslas priekšmeti, datortehnika u.c. biroja tehnika (datori, printeri, kopētāji, papīra griezēji utt.), pārējie pamatlīdzekļi (mēbeles un pārējais darba vietas aprīkojums, izkārtnes un pārējie citur neuzskaitītie pamatlīdzekļi)) un ilgtermiņa ieguldījumi nomātajos pamatlīdzekļos), kuru lietošanas laiks ir ilgāks par vienu gadu, vērtība lielāka par 213 *euro* un, kuri paredzēti Valsts kontroles darbības nodrošināšanai un nav paredzēti pārdošanai;
- ilgtermiņa ieguldījumus uzskaita to sākotnējā vērtībā, ko veido ilgtermiņa ieguldījuma un inventāra cena un visi izdevumi, kas saistīti ar ilgtermiņa ieguldījuma iegādi. Bilancē ilgtermiņa ieguldījumus uzrāda to atlikušajā vērtībā;
- ilgtermiņa ieguldījumu amortizāciju un nolietojumu aprēķina pēc lineārās metodes katru mēnesi, ilgtermiņa ieguldījumu vērtību sistemātiski sadalot periodos to lietderīgās lietošanas laikā. Ilgtermiņa ieguldījumu nolietojuma normas piemēro atbilstoši Latvijas Republikā spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem. Ilgtermiņa ieguldījumu amortizāciju un nolietojumu aprēķina, sākot ar nākamā mēneša pirmo datumu pēc ilgtermiņa ieguldījumu nodošanas ekspluatācijā un beidz ar nākamā mēneša pirmo datumu pēc ilgtermiņa ieguldījumu ekspluatācijas izbeigšanas;
- saskaņā ar Ministru kabineta 2009.gada 15.decembra noteikumiem Nr.1486 „Kārtība, kādā budžeta iestādes kārtu grāmatvedības uzskaiti” ar Valsts kontroles 2012.gada 16.februāra rīkojumu Nr.5.1-5/18 ir apstiprināts ilgtermiņa nemateriālo ieguldījumu un pamatlīdzekļu lietderīgās lietošanas laiks:

licences, koncesijas un patenti, preču zīmes un tamlīdzīgas tiesības	5 gadi
vieglie automobiļi un citi transportlīdzekļi	10 gadi
datortehnika, sakaru un biroja tehnika	5 gadi
mēbeles, biroja aprīkojums un pārējie pamatlīdzekļi	10 gadi

- ieguldījumu nomātos pamatlīdzekļos izmaksas noraksta izmaksās nomas periodā vai lietderīgās lietošanas laikā (īsākajā no šiem periodiem);
- Valsts kontroles bilancē iekļautajiem pamatlīdzekļiem ar neierobežotu lietošanas laiku - zemei, antīkiem un mākslas priekšmetiem nolietojumu neaprēķina;
- ilgtermiņa ieguldījumus norakstot, likvidējot, atsavinot (pārdodot, mainot un nododot bez atlīdzības, kā rezultātā īpašuma tiesības no mantas atsavinātāja pāriet mantas ieguvējam) vai konstatējot tā iznīcināšanu prettiesiskas darbības rezultātā, ilgtermiņa ieguldījumus izslēdz tos no uzskaites, norakstot tā vērtību un uzkrāto nolietojumu vai amortizāciju, atzīstot izdevumus ilgtermiņa ieguldījuma atlikušajā (bilances) vērtībā;
- katra pārskata perioda beigās gada inventarizācijas laikā novērtē, vai nepastāv kādas pazīmes, kas norādītu uz nemateriālā ieguldījuma un pamatlīdzekļu vērtības būtisku

samazinājumu. Ilgtermiņa ieguldījumu vērtības samazinājumu uzskaita nolietojuma un amortizācijas kontu grupu sastāvā, atzīstot pārējos izdevumus. Pēc ilgtermiņa ieguldījuma vērtības samazinājuma atzīšanas tam turpina aprēķināt nolietojumu (amortizāciju), ilgtermiņa ieguldījuma uzskaites (atlikušo) vērtību sistemātiski attiecinot uz atlikušo lietderīgās lietošanas laiku;

- pamatlīdzekļus, kas iegūti operatīvās nomas ietvaros, bilancē neuzskaita. Šādus aktīvus uzskaita zembilancē atsevišķā uzskaites reģistrā. Nomas maksājumus atzīst izdevumos saskaņā ar uzkrāšanas principu.
- nemateriālo ieguldījumu un pamatlīdzekļu kustība uzrādīta veidlapā Nr.5 „Nemateriālo ieguldījumu un pamatlīdzekļu izmaiņu pārskats”.

Krājumi:

- krājumos uzskaita inventāru, saimniecības materiālus, kancelejas piederumus, mašīnu un iekārtu rezerves daļas un citus krājumus vērtībā līdz 213 *euro* par vienu vienību;
- krājumus uzskaita to sākotnējā vērtībā, ko veido krājuma iegādes cena un visi izdevumi, kas saistīti ar krājumu iegādi. Krājumus atzīst izdevumos periodā, kurā tos nodod lietošanā, atsavina vai pārceļ citā aktīvu uzskaites grupā. Inventāra uzskaiti (daudzuma, naturālās vienībās) nodrošina arī pēc atzīšanas izdevumos līdz to faktiskajai norakstīšanai un no uzskaites izslēdz pamatojoties uz norakstīšanas akta pamata, ja tie ir bojāti, novecojuši, t.i. tālākai darbībai nederīgi;
- krājumu novērtēšanā izmanto „pirmais iekšā - pirmais ārā” (FIFO) metodi;
- katra pārskata perioda beigās gada inventarizācijas laikā novērtē, vai nepastāv kādas pazīmes, kas norādītu uz krājumu vērtības būtisku samazinājumu. Ja krājumu uzskaites vērtības izmaksas ir zemākas par šo krājumu iegādes (izmaksu) vērtību, tad krājumus uzskaita aizstāšanas izmaksu vērtībā, norakstot pārējos izdevumos starpību, kas rodas starp iegādes (izmaksu) un aizstāšanas vērtību;
- krājumu atlikumu kustība uzrādīta veidlapā Nr.6 „Krājumu izmaiņu pārskats”.

Debitoru parādi:

- debitoru kontu grupā atspoguļo visus norēķinus ar debitoriem – juridisko un fizisko personu īstermiņa parādus, kuras veido prasības pret pircējiem un pasūtītājiem, prasības par nodokļiem, prasības pret personālu par avansā pārskaitītajiem līdzekļiem komandējumam, saimnieciskajiem un operatīvajiem izdevumiem, izmantotiem sakaru pakalpojumiem personīgajām vajadzībām, pārmaksāto darba samaksu un nodokļus, kā arī norēķinus par iztrūkumiem un citām prasībām, kas radušās pagātnes darījumu rezultātā un kuri atmaksājami viena gada laikā;
- debitoru parādu bilancē uzrādīta neto vērtībā, no uzskaites vērtības atskaitot uzkrājumus nedrošiem parādiem;
- izvērtējot prasības un atzīstot konkrētu debitoru parādu kā nedrošu (šaubīgu), aprēķina uzkrājumu summu un iekļauj to pārskata perioda izdevumos. Ja debitoru parāds iepriekš klasificēts kā nedrošs un tam izveidoti uzkrājumi, saņemot prasību apmaksu, samazina atbilstošos uzkrājumus un atzīst pārskata perioda ieņēmumus;
- debitoru parādu atlikumu uz pārskata perioda beigām uzrādīti veidlapā Nr.8-1 „Pārskats par debitoriem (prasībām)”.

Nākamo periodu izdevumi:

0000000024_GRPO_310317_00; LR Valsts kontroles grāmatvedības uzskaites pamatprincipu apraksts pie 2016.gada pārskata

- nākamo periodu izdevumu kontā atzītos maksājumus iekļauj pamatdarbības izdevumos pēc uzkrāšanas principa, izdevumus atzīstot periodā, uz kuru tie attiecas. Izdevumus atzīst tad, kad budžeta iestāde ir saņēmusi pakalpojumu. Nākamo periodu izdevumus noraksta reizi mēnesī, bet ne retāk kā reizi pārskata periodā;
- samaksātos avansus klasificē tās aktīvu grupas sastāvā, par kuriem avansi maksāti. Avansu aktīva iegādei norāda tajā pašā bilances grupā, kur pēc darījuma izpildes uzskaitīs iegūto aktīvu. Atsevišķi izdala avansus nemateriālajiem ieguldījumiem, avansus pamatlīdzekļu iegādei, avansus finanšu ieguldījumiem un avansus krājumiem. Pārējos avansus klasificē kopā kā īstermiņa aktīvu daļu;
- nākamo periodu sastāvā iekļautas darbinieku izmaksātā atlīdzības, kas attiecas un nākamo finanšu pārskata periodu;
- nākamo periodu izdevumu atlikumi norādīti veidlapā Nr.8-AV „Pārskats par nākamo periodu izdevumiem un avansu maksājumiem”.

Nauda un naudas ekvivalenti:

- naudas līdzekļus veido tikai norēķinu kontos Valsts kasē;
- nauda un naudas ekvivalenti par pārskata periodu norādīti veidlapā Nr.2-NP „Naudas plūsmas pārskata”.

Pašu kapitāls:

- pašu kapitālā iekļauts budžeta izpildes rezultāts: iepriekšējo pārskata gadu budžeta izpildes rezultāts un pārskata gada budžeta izpildes rezultāts. 2016.gada beigās tika slēgti visi pārskata gada ieņēmumu un izdevumu konti. Grāmatojot pārskata gada rezultātu, visi ieņēmumu un izdevumu konti tika slēgti ar bilances pasīva kontu “Pārskata gada budžeta izpildes rezultāts”. Konta “Pārskata gada budžeta izpildes rezultāts” atlikums ir pārgrāmatots 2016.gadā uz bilances pasīva kontu “Iepriekšējo pārskata gadu budžeta izpildes rezultāts”.

Kreditori (saistības):

- visas saistības iedala ilgtermiņa saistībās (saistībās, kuru atmaksas termiņš ir ilgāks kā viens gads no bilances datuma) un īstermiņa saistībās (saistībās, kuru atmaksas termiņš ir īsāks kā viens gads no bilances datuma).

Uzkrātās saistības:

- uzkrātās saistībās atzīst saistības par izdevumiem, kas attiecas uz pārskata periodu, bet par ko attaisnojuma dokuments (rēķins) pārskata periodā nav saņemts. Pārskata perioda beigās budžeta iestāde iegrāmato uzkrātās saistības. Uzkrāto saistību summu nosaka saskaņā ar noslēgtajiem līgumiem, tāmēm vai pēc iepriekšējās pieredzes par izdevumu apjomu. Aprēķināto summu iegrāmato izdevumos un uzkrātajās saistībās;
- uzkrātās saistības veido Valsts kontroles darbinieku neizmantoto atvaļinājumu izmaksām, naudas balvām un norēķinu summām ar piegādātājiem un darbuzņēmējiem;
- uzkrātās saistības atvaļinājumiem aprēķināta, ņemot vērā neizmantoto atvaļinājumu dienu skaitu pārskata gada beigās katram darbiniekam atsevišķi un reizinot to ar darbinieku

- ieņēmumus uzskaita atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajai budžetu ieņēmumu klasifikācijai;
- asignējumu (dotāciju) piešķiršanas (saņemšanas) dienā atzīst ieņēmumus no saņemtajām dotācijām un palielina naudas līdzekļus;
- pārskata perioda beigās koriģē atzītos ieņēmumus par piešķirto valsts budžeta asignējumu neizmantoto daļu un samazina naudas līdzekļu atlikumus kontā;
- dāvinājumu un ziedojumu veidā saņemtās vērtības uzskaita attiecīgajos aktīvu kontos atbilstoši saņemto vērtību ekonomiskai būtībai (nauda, krājumi vai ilgtermiņa ieguldījumi).

Izdevumi:

- Valsts kontroles budžeta izdevumi uzrādīti atbilstoši Ministru kabineta noteikumos noteiktajai izdevumu klasifikācijai atbilstoši valdības funkcijām un ekonomiskajām kategorijām;
- izdevumi ir atzīti pēc uzkrāšanas principa. Izdevumus atzīst periodā, kad tie radušies, neatkarīgi no naudas saņemšanas vai samaksas.

Zemilance:

- nomātos aktīvus reģistrē zemilancē saskaņā ar operatīvās nomas līguma nosacījumiem. Operatīvās nomas ietvaros pamatlīdzekļiem nolietojumu nerēķina. Beidzoties nomas termiņam, aktīvus izslēdz no zemilances;
- nākotnes maksājumus saskaņā ar līgumiem, kas noslēgti par ārvalstu finanšu palīdzības un Eiropas Savienības politikas instrumentu finansētajiem projektiem reģistrē zemilancē, norādot neizpildīto darbu apjomu bilances datumā;
- nākotnes saistības un maksājumus saskaņā ar noslēgtajiem līgumiem par preču un pakalpojumu iegādi, izņemot tos, kas noslēgti par ārvalstu finanšu palīdzības un Eiropas Savienības politikas instrumentu finansētajiem projektiem un nomu reģistrē zemilancē, norādot iespējamo maksājuma apjomu, kas būtu jāmaksā laužot līgumu;
- nomas maksājumus par nākamo un turpmākajiem pārskata gadiem saskaņā ar noslēgtiem līgumiem uzskaita zemilancē, norādot neatceļamo nomu, kas būtu jāmaksā laužot līgumu.

Notikumi pēc bilances datuma:

- pēc bilances datuma nav notikuši nekādi notikumi, kas varētu būtiski ietekmēt pārskata gada darbības rezultātus un posteņu novērtējumu finanšu pārskatā, vai arī notikuši kādi notikumi, kuri nebūtu atspoguļoti finanšu pārskatā, kuru rezultātā būtu bijis nepieciešams izdarīt korekcijas.

Valsts kontroliere

E.Krūmiņa

ŠIS DOKUMENTS IR ELEKTRONISKI PARAKSTĪTS
AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU
UN SATUR LAIKA ZĪMOGU

S.Bite 67017527
sanita.bite@lrvk.gov.lv